

תחומי קעירות ונקודות פיתול

דף עבודה – שאלון 571

היעזרו ביישומון

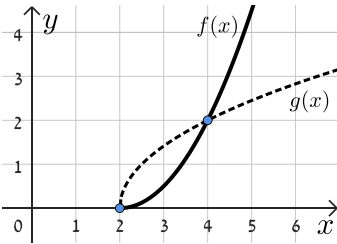

שלכם, צפו בסרטון

לאחר שתתחברו לחשבון

וענו על השאלות הבאות:

- 1) לפניכם גרפים של הפונקציות: $f(x)$ ו- $g(x)$.
הפונקציות הן חיוביות, עולות ונחתכות בשתי נקודות.
מה ההבדלים בניהן?

- 2) היעזרו ביישומון והשלימו את המשפטים הבאים בעזרת מחסן המילים:

תלול, מעל, מתון, יורדת, מתחת, עולה, קטן, גדול, חיובית, שלילית.

א. המשיקים ל- $f(x)$ נמצאים _____ לגרף הפונקציה, והמשיקים ל- $g(x)$ נמצאים _____ לגרף הפונקציה.

ב. ככל ש- x גדל, גרף הפונקציה $f(x)$ נעשה _____ וגרף הפונקציה $g(x)$ נעשה _____.

ג. ככל ש- x גדל, שיפוע הפונקציה $f(x)$ הולך ונעשה _____ יותר ואילו שיפוע

הפונקציה $g(x)$ נעשה _____ יותר.

ד. הנגזרת $f'(x)$ היא פונקציה _____ ואילו הנגזרת $g'(x)$ היא פונקציה _____.

ה. הנגזרת השנייה $f''(x)$ היא _____ ואילו הנגזרת השנייה $g''(x)$ היא _____.

הגדרה:

פונקציה $f(x)$ קעורה כלפי מעלה $\cup$ בתחום מסוים, אם המשיק לפונקציה נמצא מתחת גרף הפונקציה לכל x בתחום.

פונקציה $f(x)$ קעורה כלפי מטה $\cap$ בתחום מסוים, אם המשיק לפונקציה נמצא מעל גרף הפונקציה לכל x בתחום.

משפט:

בתחום בו $f''(x) > 0$ הפונקציה $f(x)$ קעורה כלפי מעלה $\cup$.

בתחום בו $f''(x) < 0$ הפונקציה $f(x)$ קעורה כלפי מטה $\cap$.

תזכורת: $f''(x)$ היא הנגזרת של $f'(x)$ והיא מתארת את קצב השינוי של $f'(x)$.

3 בטבלה שלפניכם גרפים של שלוש פונקציות. העזרו ביישומון ורשמו את תחומי הקעירות של הפונקציות. במידה ואין כתבו לא קיים.

			הפונקציה
			תחומי קעירות כלפי מעלה
			תחומי קעירות כלפי מטה

הגדרה:

נקודת פיתול היא נקודה שבה פונקציה רציפה מחליפה את כיוון הקעירות שלה (עוברת מקעירות כלפי מטה לקעירות כלפי מעלה או להפך).

x_0 - לא נקודת פיתול

x_0 - נקודת פיתול

x_0 - נקודת פיתול

x	$x < x_0$	x_0	$x > x_0$
$f(x)$	U		U
$f''(x)$	+	0	+

x	$x < x_0$	x_0	$x > x_0$
$f(x)$	∩		U
$f''(x)$	-	0	+

x	$x < x_0$	x_0	$x > x_0$
$f(x)$	U		∩
$f''(x)$	+	0	-

4 ציינו ביחס לכל טענה האם היא נכונה או לא, במידה והטענה לא נכונה תקנו אותה וכתבו את הטענה הנכונה.

א. אם x_0 היא נקודת פיתול של $f(x)$ אז $f''(x_0) = 0$

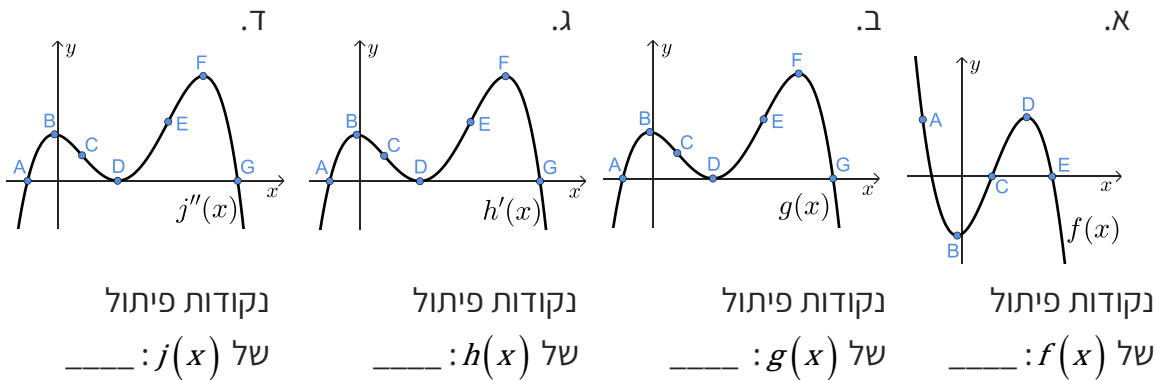
ב. נקודות ההשקה של $f''(x)$ עם ציר ה- x הן נקודות פיתול של $f(x)$.

ג. בתחום בו פונקציית הנגזרת הראשונה $f'(x)$ עולה, הפונקציה $f(x)$ קעורה כלפי מטה.

ד. נקודת קיצון בפונקציית הנגזרת הראשונה $f'(x)$ היא נקודת פיתול של $f(x)$.

ה. אם: $f''(x_0) = 0$ אז x_0 נקודת פיתול של $f(x)$.

(5) בכל אחד מהגרפים הבאים קבעו אילו נקודות מסמנות את נקודות הפיתול של הפונקציה.
(שימו לב שגרפים ג' ו-ד' מתארים גרפים של פונקציית נגזרת).

תזכורת - מציאת נקודות פיתול:

- מוצאים את הנקודות עבורן הנגזרת השנייה מתאפסת $f''(x) = 0$.
- עבור כל אחת מהנקודות שמצאנו בודקים אם היא נקודת פיתול (נקודה שבה הנגזרת השנייה משנה את הסימן שלה היא נקודת פיתול).

(6) נתונה הפונקציה: $f(x) = x^5 + x^4 + 2x - 5$.
לגבי כל אחת מהטענות כתבו האם היא נכונה או לא. נמקו את תשובתכם.
א. פונקציית הנגזרת השנייה $f''(x)$ חותכת את ציר ה- x בשתי נקודות שונות.
ב. ל- $f(x)$ יש נקודת פיתול אחת בלבד.

(7) נתונה פונקציית הנגזרת: $g'(x) = x^2 - 4$.
לגבי כל אחת מהטענות כתבו האם היא נכונה או לא. נמקו את תשובתכם.
א. לפונקציה $g(x)$ יש נקודת קיצון אחת בלבד.
ב. ל- $g(x)$ יש נקודות פיתול אחת בלבד.
ג. הפונקציה $g(x)$ קעורה כלפי מעלה לכל ערך של x .

(8) שאלות לתרגול נוסף עם פתרונות מלאים מתוך גול: [שאלה 1](#), [שאלה 2](#), [שאלה 3](#).

תשובות סופיות:

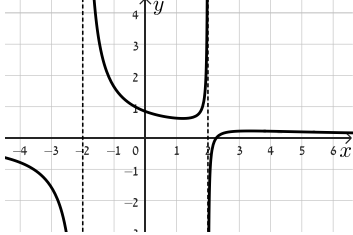
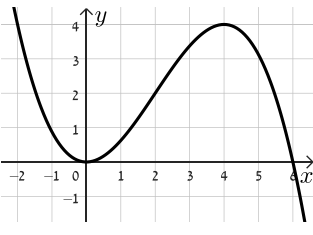
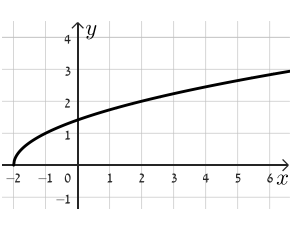
(1) ב- $f(x)$ שיפוע המשיק הוא חיובי והולך וגדל, בעוד שב- $g(x)$ שיפוע המשיק הוא חיובי

אך הולך וקטן.

(2) א. מתחת, מעל. ב. תלול, מתון. ג. גדול, קטן. ד. עולה, יורדת.

ה. חיובית, שלילית.

(3) להלן הטבלה המלאה:

הפונקציה			
תחומי קעירות כלפי מעלה	$-2 < x < 2$	$x < 2$	אין
תחומי קעירות כלפי מטה	$x < -2$, $x > 2$	$x > 2$	$x > -2$

(4) א. נכון. ב. לא נכון: בנקודת השקה של $f''(x)$ עם ציר ה- x סימן הנגזרת השנייה לא

משתנה ולכן לא מדובר בנקודת פיתול עבור $f(x)$.

ג. לא נכון: הפונקציה $f(x)$ תהיה קעורה כלפי מעלה.

ד. נכון.

ה. לא נכון: למשל הפונקציה: $f(x) = x^4$ מקיימת: $f''(0) = 0$ אך $(0,0)$ היא נקודת מינימום.

(5) א. נק' פיתול: C ב. נק' פיתול: C, E ג. נק' פיתול: B, D, F ד. נק' פיתול: A, G

(6) א. נכון. ב. נכון.

(7) א. לא נכון. ב. נכון. ג. לא נכון.